

MIROSLAV PALEČEK SLOVY BÁSNÍKA

Ilja Kučera ml.
Snímky archiv M. Palečka a Profimedia.cz

Písničkář **Miroslav Paleček** si na sklonku loňského roku nachystal ke svým pětasedmdesátinám nadmíru poetický dárek. Po třech a půl letech příprav vydal zbrusu nové studiové album *Písně domova* s podtitulkem *Pocta Jaroslavu Seifertovi*. O nové desce, ale i o letech strávených na jevišti Semaforu ve dvojici s Michaelem Janíkem či o folkových začátcích pod sochou svatého Kajetána na pražském Karlově mostě bude řeč v následujících řádcích.

O poezii a písničkách

„Mám už léty ověřené, že písnička je lidskému uchu blíží než slovo.“

O budoucnosti

„Od prvnápadu k realizaci CD *Ježkárny* to trvalo víc než čtyřicet let. Seifertovky jsem zůžil už na pět let, tak možná ještě k něčemu dojde, ale nebudu to uspěchávat.“

První se setkal s možností zhudebnit báseň za dávných časů v divadle Semafor, když jsme tam začali v roce 1969 spolu s Michaelem hrát. Po vícero jsem se skamarádil se Slávkem Šimkem, hlavně přes sport. Hráli jsme spolu ping-pong a tenis. Jemu se tehdy velice líbila báseň Rudyarda Kiplinga *If* (Když). Někdy v roce 1972 mi ji dal, abych se pokusil o její zhudebnění. Překlad od Otokara Březiny obsahoval plno archaických výrazů, které se mi zalíbily a docela mě ohromily, ale co naplat, zhudebnění mi trvalo strašně dlouho. Podařilo se mi to, až když už tady Slávek nebyl,“ vzpomíná Miroslav Paleček na své první skladatelské kroky do světa poezie a pokračuje: „Později jsem se ještě dostal k básni Josefa Fouska *Recept*, která potom vyšla na mém prvním sólovém CD *Každý je nějaký*. V nedávnej době, ještě než jsem se pustil do Seifertovek, se ke mně dostala bezmála dvě stě let stará báseň Františka Ladislava Čelakovského *Dárek z lásky*,“

» a to byly moje jediné zkušenosti se zhudebněním básní. V životě by mě nenapadlo, že to dojde až tak daleko, až k albu *Písně domova*.“

» **Sledoval jste, byť třeba okrajově, ze zájmu, jiné písničkáře, kteří se věnovali zhudebnění poezie víc? Namátkou třeba Jana Buriana či Vladimíra Merta?**

I Karla Plíhala, samozřejmě, ale i když jsem jejich desky poslouchal, nikdy mě nenapadlo, že bych se sám o něco podobného někdy pokusil. A když se mi stalo to, že jsem byl doslova pohlčen Seifertem, vygooglil jsem si, kdo všechno to už zkusil. Není toho mnoho, pár věcí se na YouTube najde, ale nejlíp se s tím podle mě popasoval Karel Plíhal, který skvěle zhudebnil *Vánoční píseň*. Přiznám se, že pokusy ostatních mě příliš neoslovily, chybělo mi tam to pravé propojení hudby se slovy básníka. Přemýšlel jsem také, proč se nikdo nikdy o nějaký větší celek Seiferta nepokusil... Pak jsem si ale uvědomil, že i já prošel tím procesem, kdy jsem zhudebnil dvě, tři, pět básní a říkal si – no, to je tak akorát. V životě by mě nenapadlo, že jich udělám sedmáct.

» **Použil jste termín pohlčen Seifertem. Mínilo tím výhradně svět jeho poezie, nebo osobnost a život Jaroslava Seiferta? Sáhli jste třeba po jeho knížce *Všecky krásy světa*?**

Tu mám doma, ta na mě čeká. Přiznám se, že jsem se ponořil hlavně do jeho poezie. Nejprve jsem zašel do antikvariátu, zakoupil jsem si sbírky *Maminka*, *Jaro, sbohem* a ještě další tři nebo čtyři. Současně jsem si našel na internetu všechno o Jaroslavu Seifertovi. Nejvíce mě ale oslovily zmíněné básnické sbírky *Maminka* a *Jaro, sbohem*, kde jsem okamžitě při pročítání veršů slyšel jejich melodie. Vlastně úplně první báseň, která na mě vykoukla na internetu, byla *Hora Říp*. Okamžitě jsem se octnul ve školní lavici nebo spíš u tabule při jejím přednesu a hned při čtení mi v hlavě uvízl drobný hudební motiv. Volný verš mě nikdy neuchvátil, protože jsem se v něm ztrácel, ale tady jsem okamžitě cítil písňový text.

» **Takže jste si pročítal jednotlivé sbírky a báseň, pod kterou zazněla melodie, byla ta pravá...**

S. Michael Janík během křtu alba *Hele, lidi* (2007)

„S Michael Janíkem jsme si řekli dvě zásadní věci. Za prvé, že budeme u hraní sedět. A za druhé, že budeme dělat jenom svoje písničky.“

Melodie jsem v podstatě slyšel ve všech básních. Celkově mi ale také šlo o to, abych formou písničky případně přivedl k poezii i lidi, kteří jí zatím neholdují. Bral jsem to podle sebe. Jako malý precek jsem nikdy poezii nepropadl, působilo to na mě jako těžké umění, navíc podpořené tím, jak poezii tenkrát v televizi přednášeli vážení národní umělci. To mi bylo cizí. Mám už léty ověřené, že písnička je lidskému uchu blíže než slovo. Tak jsem četl a četl, pročítal si básně, které byly pro mě nejznámější – *Hora Říp*, *Mateřídouška*, *Ukolébavka* – a při tom jsem pochopitelně narazil i na ty pro mě méně známé, ke kterým jsem se dostal poprvé nebo jsem o nich někdy něco matně za-

slechl. Šlo mi i o pestrost, aby deska nebyla monotónní, a tak když jsem našel verše, co vyžadovaly svižnější a veselejší melodii, skákal jsem radostí. Doufám, že se mi podařilo té pestrosti dosáhnout.

» **Dá se nějakým způsobem shrnout, co vás na Seifertově poezii nejvíce přitahuje?**

Na mě asi nejvíce působí její křehkost, prostota, krása výrazu a českého jazyka. Z veršů vyzařuje láska – nejen k mamince, ale vůbec k rodině, k rodné hroudě, k domovu, láska k vlasti a k národu. Ne nějaké hurá vlastenectví, ale to skutečné, pravé, to, co si myslím, že možná v dnešní době mezi lidmi chybí. Nebo si to možná málo uvědomují.

» **Pokud se nepletu, původním povoláním jste stavař...**

Jako skoro každý, kdo končí základní školu, jsem nevěděl, co dál. Moje maminka – byla rázná – prohlásila: stavět se bude pořád, zkus udělat přijímačky na stavební průmyslovku. Tak jsem šel, zkoušky udělal, vystudoval čtyřletou průmyslovou školu, obor pozemní stavby, a před válkou jsem rok pracoval v národním podniku Byto-stav. Na vojně jsem byl na Šumavě ve Volarech, kde si mě můj mazák vybral do kapely, tam jsem strávil jeden rok, a druhý už jsme měli bigbitovou kapelu Crystal. Vlastně jsem vojnu strávil, jako kdybych byl v AUSu (Armádním uměleckém souboru – pozn. red.).

» **Věkově patříte k bigbitové generaci 60. let. Představoval jste si sám sebe někdy jako rockera? Nebo vám byla od začátku bližší folková muzika?**

Já jsem od počátku tíhnul k tomu, co dělám teď. A jsem neskonale šťastný, že už tenkrát, když jsme v roce 1967 začínali, jsme si s Michael Janíkem řekli dvě zásadní věci. Za prvé, že budeme u hraní sedět. A za druhé, že budeme dělat jenom svoje písničky. Nijak dlouze jsme o tom nepřemýšleli, ale bylo to jedno z nejdůležitějších rozhodnutí, protože s tím se dá důstojně stárnout. Ne že bych nebyl bigbiták, věděl jsem ale, že můj projev se k tvrdší muzice nehodí a krom toho jsem vždycky víc tíhnul k akustickému zvuku než

k elektrice. Líbilo se mi to, ale tužil jsem, že tudy pro mě cesta nevede.

» **Na sklonku 60. let folkaři pravidelně hrávali na pražském Karlově mostě. Vy také?**

Tam jsme začínali. Na podzim roku 1968 jsme už měli v repertoáru pár svých písniček, a tak jsme to zkusili na podestě schodů, co vedou na Kampu. Na mostě nad námi vystavovali obrazy mladí výtvarníci, skupina PONT, a když nás slyšeli, jak tam brnkáme, přišli za námi, abychom to dali dohromady. A tak jsme skončili pod sochou sv. Kajetána.

» **Kdy začala vaše spolupráce s divadlem Semafor?**

Začátkem roku 1968 jsme si na splátky koupili magnetofony Tesla B4 a nahráli pár svých prvních písní. V pasáži Lucerna bylo ve čtvrtém nebo pátém patře oddělení, kde bylo možné nechat si vylisovat gramofonovou desku. Přinesli jsme šest našich písní, nechali si vylisovat čtyři LP desky a s nimi pak obcházeli různé instituce. Byli jsme v *Mikrofonu*, pak jsme šli za Darkem Vostřelem do Divadla Rokoko, toho jsme ale nezašli, zato jsme zastihli v Semaforu pány Suchého a Šlitru. O přestávce představení *Poslední štace* nás přijali v šatně, což pro nás bylo něco neuvěřitelného. Pustili jsme jim písničky a panu Šlitrovi se jedna líbila, byla to *Hruška*, která později vyšla na naší první SP desce společně s *Hele, lidi*. Pak nás oba pánové pozvali, řekli »

1945

Narodil se 12. listopadu v Motyčíně u Kladna.

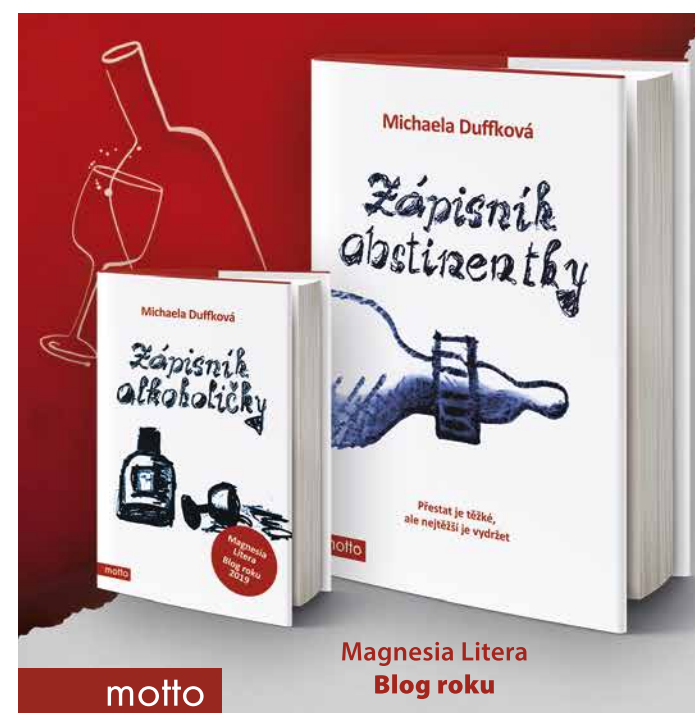
1967

Začíná bezmála 45letá spolupráce v duu s Michael Janíkem.

1969

Stávají se členy souboru divadla Semafor.

INZERCE

Magnesia Litera
Blog roku

Nejtěžší je znovu nezačít

Detox a protialkoholní léčba jsou jako výstup na horu – poté, co je absolvujete, ještě zdaleka nemáte vyhráno. Nejdřív musíte bezpečně sestoupit do normálního života a pak vás už napořád čeká maraton zvaný abstinence. Michaela Duffková otevírá tabu ženského alkoholismu a vypráví o svém boji se závislostí. Jaké zažila zlomové momenty? Co se pro ni změnilo s narozením druhého dítěte? A jak těžké je abstinent v zemi, kde je pití společenská norma?

„Opravdovost a upřímnost tvoří z těchto knih důležitý záchranný kruh pro ty, kdo v závislosti plavou nebo již okoušeji chut abstinence.“

Josef Formánek, spisovatel

„Pití ženy je stále pro společnost mnohem citlivější téma, než by se mohlo zdát. Příběh Míši Duffkové je skvělým příspěvkem k destigmatizaci ženského alkoholismu a současně unikátní výpovědí o bolesti i naději.“

prof. PhDr. Michal Miovský, Ph.D.
přednosta Kliniky adiktologie 1. LF UK a VFN

„Milá Míšo, dovolte, abych Vám poděkoval. Za otevřenost, upřímnost, odvahu, vůli, vytrvalost a houževnatost, s níž jste se našla, tak bezvadná, jaká jste.“

MUDr. Radkin Honzák, CSc., psychiatr

» nám – kluci, až bude po prázdninách, chceme dělat pořad, kde bychom uváděli nové tváře, a v něm byste mohli zazpívat dvě písničky. Byli jsme na vrcholu blaha. Jenomže pak přišel srpen, divadlo chvilku nehrálo a my jsme se do Semaforu dostali až přes Klub spřízněných duší při divadle Semafor, později Jonáš klub. Když jsme hráli na Karlově mostě, někdo z Jonáše nás pozval na koncert do Obecního domu koncem prosince, kde jsme vystoupili po půlnoci společně s Karlem Krylem. Mezitím jsme se také stačili seznámit s Jiřím Černým, který do své rozhlasové hitparády *Houpačka* vybral písničku *Hele, lidi*, a ta se umístila na druhém místě za Krylovou *Bratříčku, zavírej vrátka*. No, a v tom Obecním domě nás po vystoupení oslovili Slávek Šimek s Jirkou Grossmannem s tím, že bychom se mohli s Karlem střídat v jejich *Návštevnických dnech*. Tím to začalo.

» **V některých představeních, namátkou třeba *Othello odpadá aneb Večer u kuřečnicku*, jste měli i herecké role, že?**

No, herecké... Občas jsme museli na jevišti něco říct a nějak se i hýbat. Hodně nápadů dodával režisér Ján Roháč, který našťastí okamžitě rozpoznal, čeho je kdo schopen. K použití byli všichni zpěváci a zpěvačky, nejvíce Pavel Bobek nebo inspicient pan Balcar, to byla oblíbená postava. Hlavně to byl ale v semafořském podzemí úplně jiný svět a bylo nám tam všem moc příjemně.

» **Jaký byl Jiří Grossmann osobně?**

Působil rozvážnějším a usedlejším dojmem než Slávek a na rozdíl od něho toho neměl mnoho společného se sportem. Skutečnost, že byl vynikající textař, napovídá, že tou intelektuálnější polovinou jejich dvojice byl on. Každý byl trochu jiný a to jim zřejmě vyhovovalo jak v kamarádství, tak i na jevišti.

» **Dokdy jste v Semaforu působili?**

Do roku 1990, až do chvíle, kdy se Jiří Suchý rozhodl vrátit k původnější představě a podobě divadla sedmi forem. My jsme se pak sice občas objevili jako hosté u Slávka Šimka v Divadle Jiřího Grossmanna, ale to už je jiná kapitola.

» **Co bylo důvodem vašeho rozchodu s Michaelem Janíkem?**

Miroslav Paleček
na pražském Žižkově
před domem,
kde se narodil
Jaroslav Seifert

Hráli jsme pospolu bezmála pětadvacet let... Delší dobu jsme nové písničky netvořili a když jsme se do něčeho pustili, postrádalo to svoji někdejší lehkost. Každý už jsme měli na tvorbu trochu jiný pohled a nedělali tolik kompromisů. Původní rovnoběžky se kapánek vykojily, ale to podle mě není nic zlého. Nejde přece nic udržovat uměle, a to, co jsme zažili, bylo vynikající a je na co vzpomínat. Myslím, že i pár hezkých písní jsme udělali.

» **Pojďme se teď zastavit v roce 2015, kdy vyšlo vaše předcházející album *Ježkárný s patnácti písněmi Jaroslava Ježka, Jiřího Voskovce a Jana Weřicha*. Co vás přivedlo k této poctě?**

Už ve svých deseti nebo dvanácti jsem nakoukl do zpěvníčku staršího bratra Venouška. Objevil jsem tam věci jako *Tmavomodrý svět*, *Svíta*, *Klobouk ve křoví* nebo *Civilizace*. Už když jsem četl ty texty, dýchlo to na mě něčím úplně jiným, než co se tehdy vysílalo v rozhlasu po drátě. Pak jsem se dostal i k původním nahrávkám a slýchal jsem na letních pionýrských táborech u ohně. Trochu mi vadilo, že se hrají jen na dva, tři akordy a přitom je jich tam pětkrát tolik. Ale uvědomil jsem si, že to nevádí, ba naopak. Je lepší, že písničky dál žijí svým vlastním životem, nelze přece po každém chtít, aby technicky ovládal takovou harmonii, jakou do písní vložil Jaroslav Ježek. Když v roce 1973 do Semaforu přišel Petr Nárožný, hrál už jsem píseň *Svět*

naruby, kterou jsem se po velkém boji naučil. Brnkal jsem ji po zájezdech a Petr nějak vytušil, že bych v tom chtěl pokračovat, a zapůjčil mi pět zpěvníčků vydaných v 50. letech, které pan Oldřich Flosman vybavil kytarovými značkami. Ponořil jsem se do nich a začal se znovu konečně učit hrát na kytaru.

Natočit *Ježkárný* mě poprvé napadlo už někdy před čtyřiceti lety. Měl jsem jich asi šest nebo sedm a myslel si, že bych je mohl doplnit písničkami, které jsem složil pod dojmem Jaroslava Ježka. To byla samozřejmě hloupost, což mi potvrdila i spousta mých známých. Tak jsem se postupně učil další a další, a pak je nabídl Supraphonu, který našťastí projevil zájem. U realizace *Ježkáren* bylo podstatné to, co i teď u Seifertovců – oslovil jsem kytaristu Pavla Fořtu, dlouholetého kamaráda, který s námi spolupracoval už v roce 1983 na desce *Kukátko*. Pavlovi se nápad zalíbil, přizvali jsme pár dalších přátel muzikantů a začali natáčet.

» **Logicky se vkrádá závěrečná otázka: Kdo bude další po Jaroslavu Ježkovi a Jaroslavu Seifertovi?**

Něco se člověku hlavou honí, ale nechci nic uspěchat, všechno má svůj čas. Budu se dennodenně kontrolovat, zda jsem neztratil soudnost, a jak se říká – i cesta je cíl. Třeba tam někde v dálce na mě ještě něco čeká a já si do třetice splním další životní sen. ■

1998

Vychází album *Tenisová akademie s Ivo Jahelkou*, s nímž v současné době vystupuje na společných dvojkoncertech.

2005

Vyšlo sólové album *Každý je nějaký*.

2015

Vydal album *Ježkárný*.

2020

V předvečer jeho pětasedmdesátin vychází album *Písně domova – pocta Jaroslavu Seifertovi*.